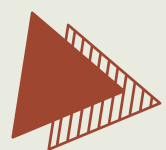

Zbirka serijskih publikacija Sveučilišne knjižnice u Splitu: upute za obradu i pohranu tiskane građe

Margita Mirčeta Zakarija
lipanj 2025.

ŠADRŽAJ

Organizacija serijskih publikacija u podzbirke

Postupci prihvata i obrade

Granične publikacije

Dostupnost građe

Razvoj i održivost zbirke

Upute koje slijede zamišljene su kao pomoć u svakodnevnom radu knjižničarima koji upravljaju većim zbirkama serijskih publikacija.

Opisuju se načela organizacije građe i temeljni radni postupci.

Upute nisu vezane uz rad na određenoj informatičkoj platformi, već predlažu rješenja postupanja s fizičkim primjercima prema iskustvima i praksi Sveučilišne knjižnice u Splitu.

ORGANIZACIJA PODZBIRKI

Serijske publikacije razvrstavaju se prema formatu i sadržaju.

Tiskarska praksa prilično je raznovrsna pa je u određenom broju slučajeva potrebno odstupanje u primjeni tih temeljnih kriterija.

Izuzetak predstavlja i podzbirka zaštićenog kulturnog dobra: baštinska zbirka formirana je u specifičnim uvjetima i po specifičnim kriterijima te zaštićena kao cjelina. Stoga ne podliježe primjeni dodatnih i raznorodnih kriterija.

OBRADA ZBIRKE

Katalogizacija građe obavlja se prema pravilnicima i uputama:

Verona, E. (2009). Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga (Pretisak).

IFLA. (2009). UNIMARC.

IFLA. (2005). ISBD (CR).

Portal Katalogizacija i klasifikacija. <https://katalogizacija.nsk.hr/>

Interne upute SKS

Inventarizacija građe obavlja se nakon izrade kataložnog zapisa i unosa podataka o pristiglim sveščićima. S obzirom na ograničenja knjižnično-informacijskog sustava koji se trenutno koristi u knjižnici, inventarne knjige izrađuju se u programu Microsoft Excel. Podzbirke novina i službenih publikacija bilježe se u zajedničku inventarnu knjigu, dok se za časopise i sitni tisak podaci navode u odvojenim dokumentima. Razlozi su primarno vezani uz organizaciju spremišta u koje se građa pohranjuje.

OBRADA ZBIRKE

Signiranje građe obavlja se tijekom procesa inventarizacije. Svaka podzbirka ima formalnu signaturu koja je kombinacija slovni i brojčanih oznaka. Građa zaštićena kao kulturno dobro u određenoj je mjeri iznimka od tog pravila: iz povijesnih razloga sastoji se od kombinacije rimskih i arapskih brojeva te slovne oznake.

Pohrana građe organizirana je po spremištima na dvije razine te u priručnom skladištu u zasebnom dijelu zgrade. Spremišta su opremljena skladišnim pokretnim regalima, s policama različitih dubina za građu većih i manjih formata. Različiti formati uvjetuju i korištenje zaštitnih omota i kutija za pohranu prilagođenih dimenzija.

Korištenje zbirke moguće je isključivo u čitaonicama. Postupci skeniranja omogućavaju jednostavniju i širu dostupnost građe koja nije digitalizirana. Evidencija korištenja obavlja se u programu Excel, budući nije moguće označavati primjerke naljepnicama s crtičnim kodom.

NOVINSKA PODZBIRKA

Formalne i sadržajne karakteristike

Tisak: novinski papir, listovi bez korica; u formatu od 35 do 70 cm

Učestalost: dnevna, tjedna, polumjesečna, mjesečna

Sadržaj: aktualni događaji iz raznih područja društvenog života

Najčešće zastupljene vrste novinarskog teksta: vijest, izvještaj, reportaža, intervju, komentar

Čitateljstvo: namijenjene širokoj publici

Opseg, signiranje i smještaj podzbirke

Vremenski period: novinska građa objavljivana od 1945. godine do danas

Signature: dva niza slovni i brojčanih oznaka, prema smještaju u spremišnom prostoru

Dalmatinske novine objavljivane od 1945. godine do danas izdvojene u posebnom dijelu spremišta

Podzbirka duplikata izdvojena u spremištu, pohranjena abecednim redom

SLUŽBENE PUBLIKACIJE

Formalne i sadržajne karakteristike	Tisak: novinski papir, najčešće listovi bez korica; u formatu od 29 do 31 cm Učestalost: mjesečna ili neredovita, prema potrebi Sadržaj: službena izdanja tijela lokalne uprave i samouprave koja dokumentiraju rad tih institucija Vrste teksta: izvještaji o radu, odluke i rješenja, statistička izvješća, strateški dokumenti Čitateljstvo: publikacije namijenjene svim građanima u svrhu podupiranja prava građana na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti RH
Opseg, signiranje i smještaj podzbirke	Vremenski period: građa objavljivana od 1945. godine do danas Signature: kombinacija slovne i brojčane oznake; izdvojeni prostor u spremištu Podzbirka duplikata izdvojena u spremištu, pohranjena abecednim redom

ČASOPISI

Formalne i sadržajne karakteristike

Tisak: sjajni papir, ilustracije, korice; u formatu do 33 cm

Učestalost: tjedna, mjesečna, polumjesečna, godišnja

Sadržaj: usmjeren na odabrano područje društvenog djelovanja; teme se obrađuju detaljnije i opširnije

Najčešće zastupljene vrste novinarskog teksta: izvještaj, reportaža, intervju, komentar

Čitateljstvo: namijenjen užem krugu čitatelja

Opseg, signiranje i smještaj podzbirke

Vremenski period: građa objavljivana od 1945. godine do danas

Signature: kombinacija rimskog broja dva i numerus currens arapskih brojeva

Podzbirka duplikata izdvojena u spremištu, pohranjena abecednim redom

SITNI TISAK

Formalne i sadržajne karakteristike

Velika raznolikost u vrsti tiska, formatu, učestalosti izlaženja, zastupljenim vrstama novinarskog teksta, ciljanoj čitateljskoj publici

Sadržaj: šireg obujma od uobičajene definicije sitnog tiska

Obuhvaća školske listove, publikacije političkih stranaka, udruga, vjerskih organizacija, izvještaje i biltene događanja i projekata, adresare, vodiče, reklamne kataloge

Opseg, signiranje i smještaj podzbirke

Vremenski period: neomeđena građa objavljivana od 1945. godine do danas

Signature: kombinacija slovne i brojčane oznake; izdvojeni prostor u spremištu

Podzbirka duplikata samo za sitni tisak zavičajne zbirke; izdvojena u spremištu, pohranjena abecednim redom

ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Formalne i sadržajne karakteristike

Građa za koju je rješenjem Ministarstva kulture RH utvrđeno da ima svojstvo kulturnog dobra (Lista zaštićenih kulturnih dobara Z-4695)
Obuhvaća neomeđenu građu tiskanu od početka 19. stoljeća do konca prve polovice 20. stoljeća
Sadržaj: kalendari, almanasi, šematizmi, izvještaji škola i ustanova, časopisi, godišnjaci, novine

Signiranje i smještaj podzbirke

Signature: četveročlana oznaka koja kombinira rimski broj dva, slovnu oznaku i arapski broj; odražava prostorni raspored građe u povijesno prvom spremištu knjižnice
Unikati i duplikati pohranjeni zajedno u zasebnom dijelu spremišta

Neomeđene publikacije

Granične publikacije

Omeđene publikacije

Kriteriji za razvrstavanje graničnih publikacija prema preporukama Stručnog vijeća Udruge knjižnica Konzorcij Crolist iz 2023. godine:

- učestalost izlaženja
- kronološke oznake
- izlaženje u zasebnim dijelovima
- ISBN identifikator nema prioritetnu vrijednost u razgraničavanju omeđene i neomeđene publikacije
- ako su na graničnoj publikaciji navedeni i ISSN i ISBN, navodi se ISSN
- za publikaciju koja ima značajke neomeđene građe potrebno je provjeriti naslov u ISSN upisniku (<https://portal.issn.org>.)

Izdavačka praksa vezana uz publikacije s povremenih sastanaka (zbornici radova) i tematske brojeve određenih serijskih publikacija otežava donošenje jedinstvenog pravila o postupanju. Sljedeća načela primjenjuju se uz iznimke:

- publikacije povremenih sastanaka koje su povezane nadređenim stvarnim naslovom obrađuju se kao neomeđene
- pojedinačni broj serijske publikacije koji ima istaknut tematski naslov obrađuje se kao omeđena publikacija i povezuje s matičnom publikacijom

DOSTUPNOST ZBIRKE

Tiskana građa:

- koristi se isključivo u čitaonici
- potpuno obrađena građa (zavičajna zbirka, tekuća građa) pretražuje se u knjižničnom katalogu
- zaostali fond u procesu obrade (darovana građa, nepotpuna godišta pristigla sustavom obveznog primjerka) pretražuje se preko popisa i kartičnog kataloga

Digitalizirana građa:

- otvoreni pristup
- omogućeno pretraživanje cjelovitog teksta i preuzimanje preslika
- postotak digitalizirane građe znatno veći od postotka digitalno dostupne građe - poteškoće s odabirom odgovarajuće platforme za obradu i objavu digitaliziranog sadržaja

DOSTUPNOST ZBIRKE

Upute za korištenje:

- video upute za korištenje zbirke

<https://www.svkst.unist.hr/wp-content/uploads/2024/11/Novinska-zbirka-upute-za-koristenje-finalno.mp4>

- izdvojeni popis svih splitskih novina na mrežnim stranicama

Promotivni materijali za veću vidljivost zbirke:

- ciklus video priča inspiriranih sadržajem novinske zbirke

<https://www.svkst.unist.hr/index.php/novosti/skidajmo-s-polica-fotografija-u-novinama/>

- digitalna hemeroteka - rubrika iz zavičajne novine koja sadrži zabavne crtice uz zavičajne prošlosti

<https://virtual-svk.org/cms/s/dalmatinski-kurioziteti/page/naslovna-stranica>

RAZVOJ I ODRŽIVOST ZBIRKE

NABAVA GRAĐE

Sveučilišna knjižnica u Splitu dio je sustava **obveznog primjerka RH** i depozitna knjižnica koja prima cjelokupni obvezni primjerak.

Taj način nabave povijesni je temelj knjižničnog fonda, a o današnjem nacionalnom sustavu aktivno se izvještava na mrežnom mjestu <http://hop.nsk.hr/>.

Donacije sugrađana važan su način pribavljanja rijetkih naslova, osobito zavičajnih novina i časopisa iz baštinske podzbirke.

Kupnja je primarno usmjerena na nadopunu zavičajne zbirke, dok je popunjavanje zbirke obveznog primjerka ograničeno financijskim uvjetima.

Obvezni primjerak

Baštinska podzbirka

RAZVOJ I ODRŽIVOST ZBIRKE

ZAŠTITA I POHRANA

Novinski papir nastajao je s namjerom da traje jedan ili tek koji dan više. Stoga je i kvaliteta sirovina od kojih je izrađen često bila niska, a papir naglašeno osjetljiv na kemijska oštećenja i druge vanjske uvjete pohrane.

Odjel za restauraciju i konzervaciju redovito provodi restauracijske postupke, ali i postupke preventivne zaštite: kontrolu mikroklimatskih uvjeta, opremanje građe beskiselinском i kemijski neutralnom zaštitnom ambalažom, obuku knjižničarskog osoblja o ispravnom rukovanju građom.

Obvezni primjerak

VIDLJIVOST

Temeljnje aktivnosti kojima se povećava vidljivost zbirke:

- tradicionalne i digitalne izložbe
- suradnja s drugim knjižnicama na baštinskim projektima
- promotivne aktivnosti u knjižnici (predavanja, tematske večeri)
- tematske radionice informacijske pismenosti za studente i učenike

Baštinska podzbirka

**Zbirka serijskih publikacija
Sveučilišne knjižnice u Splitu:
upute za obradu i pohranu tiskane
građe**

Margita Mirčeta Zakarija
Sveučilišna knjižnica u Splitu
lipanj 2025.